

Woord van de bisschop

De Engel des Heren

Maria is de eerste gelovige en nog altijd kunnen wij aan haar hand ons geloof dieper leren verstaan en beleven. Laat ik u even meenemen naar de Engel des Heren. Het gebed dat we om twaalf uur bidden, of vaak voor het middagmaal. Het heeft twee kenmerken. Ten eerste is het samengesteld uit teksten die komen uit het Evangelie. Vervolgens omvat het heel het leven van Jezus. Het beweegt zich tussen het mysterie van zijn menswording en het mysterie van zijn verrijzenis. De eerste bede gaat over de engel Gabriël die de menswording aankondigt en over de wijze waarop dit is geschied. Vanuit God komt Jezus, met medewerking van Maria, op aarde om ons te verlossen. “Zij heeft ontvangen van de Heilige Geest.” Hiermee is ook de menswording van iedere mens geheiligd. Een kind komt ook van God. Het is altijd beschermwaardig. In de tweede bede is Maria aanwezig, als de nieuwe Eva, die bereid is met God mee te werken. Zij stelt zich niet op tegenover God zoals Eva, maar is dienstbaar aan God. “Mij geschiede naar uw woord.” De derde bede drukt het geheim van de menswording van God uit in haar diepe theologische betekenis. Door woorden te gebruiken uit het Evangelie volgens Johannes wordt gewezen naar het plan van God met de mens. Het Woord is God vanaf het begin, door het Woord is alles geworden en dit Woord wordt mens. God blijft God en God wordt helemaal mens. Dit Woord woont onder ons. Allereerst woont Jezus in de schoot van Maria, dan woont Hij in het gezin van Maria en Jozef in Nazareth, daarna open-

baart Hij zich in zijn openbaar leven als het venster naar de Vader. In het paasmysterie voltrekt Hij de verlossing en gaat Hij als eerste van de mensen binnen in de hemel. Tenslotte blijft Jezus de levende Heer die in Zijn Kerk aanwezig is en zijn heilswerk sacramenteel voort blijft zetten. “Het Woord heeft onder ons gevoond.” Tussen de aanroepen bidden wij drie maal het Weesgegroet. Hierin wordt in het eerste deel de grootheid van Maria uitgedrukt. In het tweede deel vragen wij of Maria in ons leven aanwezig wil zijn. En wel op de twee belangrijkste momenten in ons leven. Namelijk 'nu', op dit moment; het komt er op aan dat wij in het nú leven. Verder 'in het uur van onze dood'. Het moment dat we op weg gaan om ons te verenigen met God. We zijn dan op weg naar de vervulling van ons leven. De oproep tot het slotgebed is eveneens rijk aan inhoud. Maria wordt aangeroepen als Moeder van God en als degene die onze eerste voorspreekster is. “Bidt voor ons, heilige Moeder Gods...” Wij roepen Maria aan opdat zij voor ons heil zal bidden. Dat alles, wat in Christus ons beloofd is, ook ons deel zal worden. “...opdat wij de belofte van Christus waardig worden.” Het slotgebed van de Engel des Heren is compact en tegelijk omvat het in een zekere zin heel ons christe-

lijk leven. We vragen om de genade, de goddelijke kracht, waardoor wij ons één kunnen maken met Jezus. In zijn menswording kunnen wij God leren kennen en beminnen en door steeds te vieren wat Hij voor ons op het kruis heeft gedaan kunnen wij komen tot de glorie van de verrijzenis. Maria is in alles verweven met het leven van Jezus. Zij is ten slotte gekroond tot Koningin van hemel en aarde. Zij kan daardoor overal en altijd voor ieder van ons ten beste spreken. Door te bidden met Maria laten we ons dragen door het gebed van de hele Kerk.

+ A.L.M. Hurkmans
bisschop van 's-Hertogenbosch

De vonk laten overspringen!

Er komt een viertal avonden, zo schreef vicaris-generaal van den Hout onlangs in een brief aan allen die betrokken zijn bij de vormselviering en vormselvoorbereiding. De avonden zullen verspreid over het bisdom gehouden worden, in de hoop dat een groot aantal mensen zal deelnemen. Tijdens deze bijeenkomsten zal gesproken worden over de catechetische voorbereiding op het Vormsel en zullen ook handreikingen gedaan worden om tijdens die catechese uitleg te geven van de liturgie van het heilig Vormsel. Door een impuls te geven aan het

vele werk dat in parochies wordt verzet ten behoeve van het Vormsel, hopen we dat de vonk van het geloof nog meer zal overspringen, dat jonge mensen in de kracht van Gods Geest zullen uitgroeien tot gelukkige mensen en tot echte volgelingen van Jezus Christus. Het is immers de Geest van God die hen in staat stelt om het dubbele gebod van de liefde, het liefhebben van God en de naaste, in hun leven concreet gestalte te geven.

We geven nu reeds de data door zodat u ze in de (parochie-) agenda kunt noteren. De exacte locaties worden later bekendgemaakt, maar de verspreiding over het bisdom is al wel aangegeven.

do. 03.10.13 regio Bladel-Oirschot;
wo. 30.10.13 regio Den Bosch-Oisterwijk;
do. 07-11-13 regio Asten-Helmond;
wo. 20-11-13 regio Boxmeer-Gemert.

Agenda juli-augustus

Mgr Hurkmans

juli

8 Diocesane priesterdag, St.-Janscentrum

9-17 Vakantie

21 H. Mis in Ommel b.g.v. de consecratie van de parochiekerk 50 jaar geleden

26 Deelname aan ochtendprogramma WJD@home, Delft

augustus

4 9.30 uur H. vormseltoediening, Weebosch

8 Priesterdag, St.-Janscentrum

11 10.00 uur H. Mis bij de zusters Clarissen, Eindhoven

15 Maria Tenhemelopneming

H. Mis in Kevelaer

H. Mis in Bossche kathedraal

16 9.00 uur Monialenberaad, Someren

20 11.00 uur H. Mis en viering feest van de H. Bernardus van Clairvaux, Abdij Koningshoeven, Berkel-Enschot

22 11.45 uur H. Mis, Kevelaer b.g.v. de bedevaart van Eindhoven e.o.

25 10.30 uur H. Eucharistie, Boekel b.g.v. het 700-jarig bestaan van het dorp

Mgr Mutsaerts

juli

2 bezoek aan Mgr. Hoogmartens, Hasselt

6 19.00 uur H. Mis, Budel

7 11.00 uur H. Mis H. Nicolaas, Valkenswaard

8 Priesterdag, St.-Janscentrum

9 H. Mis en conferentie, Moerzeke (B)

11 Vergadering Stichting Sonnius

19 Huwelijksmis, Antwerpen

20 t/m 31 WJD, Rio de Janeiro

augustus

3 19.00 uur H. Mis H. Nicolaas, Valkenswaard

4 10.00 uur H. Mis openluchkerk, Zoutelande

6 H. Mis en bezoek zeilkamp, Loosdrechtse Plassen

11 9.30 uur H. Mis Mariadorp t.g.v. 100-jarig bestaan

15 20.00 uur Hoogmis Maria Tenhemelopneming, Meerveldhoven

18 11.00 uur H. Mis H. Nicolaas, Valkenswaard

25 9.00 uur H. Mis Clarissenklooster, Eindhoven

Benoemingen en ontslagen

De zeereerwaarde heer

M.J.L.H.J. Deli te Schilde, België: per 1 mei 2013 eervol ontslag als pastor van de parochie Heilige Oda te Sint-Oedenrode.

De heer **H.J.S. Keijzers** te Asten: per 1 mei 2013 eervol ontslag van de pastorale zending als pastoraal werker van de parochie H. Willibrord Deurne te Deurne.

De hoogerwaarde heer **J.M.M. van de Laar** te Helmond: per 1 juni 2013 eervol ontslag als waarnemend pastoor van de parochie O.L.V. Presentatie te Aarle-Rixtel.

De zeereerwaarde heer **J.W.M. Beekman** te Berghem: per 1 juni 2013 benoeming tot pastor (kapelaan) van de Pastorale Eenheid Berghem onder gelijktijdig eervol ontslag als pastoor van de Pastorale eenheid De Emmaüsgangers te Lieshout-Mariahout en als waarnemend pastoor van de parochie Beek en Donk.

De zeereerwaarde heer drs. **J.G.A.M. Verbraeken** te Beek en Donk: per 1 juni 2013 benoeming tot waarnemend pastoor van de parochies O.L. Vrouw Presentatie te Aarle-Rixtel en Beek en Bonk te Beek en Donk en de pastorale eenheid De Emmaüsgangers te Lieshout-Mariahout.

De zeereerwaarde pater **A.C. Wester ofm** te Bakel: per 1 juni 2013 benoeming tot pastor van de parochies O.L. Vrouw Presentatie te Aarle-Rixtel en Beek en Bonk te Beek en Donk en de pastorale eenheid De Emmaüsgangers te Lieshout-Mariahout.

De hoogerwaarde drs **C. Mennen** te Oss: per *1 juni 2013* benoeming tot waarnemend pastoor van de Pastorale Eenheid Berghem te Berghem

De zeereerwaarde heer **P.H.T.P. Lê** te Oss: per *1 juni 2013* benoeming tot pastor (kapelaan) van de Pastorale Eenheid Berghem te Berghem

De eerwaarde heer **W.H.Th.M. Cooijmans** te Breugel: per *1 juli 2013* benoeming tot diaken van de parochie Heilige Oda te Sint Oedenrode onder gelijktijdig eervol ontslag als diaken van de parochie Heilige Brigida te Geldrop.

De zeereerwaarde pater drs. **Th.S.G. van Drunen sj** te Nijmegen: per *1 augustus 2013* benoeming tot waarnemend pastoor van de Parochie Petrus Canisius te Nijmegen.

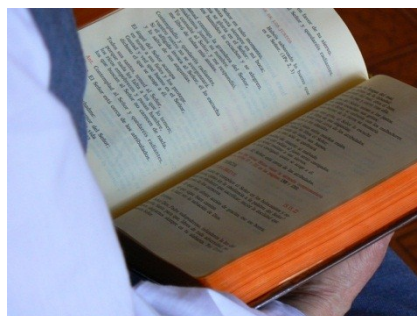
De zeereerwaarde pater drs. **A.J.M. Blommerde sm** te Weurt: per *1 september 2013* eervol ontslag als pastoor van de Parochie Druten-Puiflijk en als waarnemend pastoor van de parochie O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen te Deest.

Cursus

'Wegwijs in de heilige Schrift'

Ten behoeve van de vele vrijwilligers die in parochies de heilige Schrift ter hand nemen, is de diocesane cursus 'Wegwijs in de heilige Schrift' herzien. In de cursus is aandacht voor de gehele Schrift. Als christenen willen we ons leven baseren op het Evangelie zoals Jezus Christus dit in woord en daad aan de mensen gegeven heeft. Deze verkondiging van het Evangelie door Jezus is echter niet zomaar uit de lucht komen vallen. Er gaat een duidelijke voorbereiding aan vooraf, die zeker achteraf goed herkenbaar is. De boodschap van Jezus is immers de vervulling van oude beloften die door God gedaan zijn aan het Joodse volk. Hierover kunnen we uitvoerig lezen in dat gedeelte van de heilige Schrift dat we het Oude Testament noe-

men. Het Nieuwe Testament ligt als het ware verborgen in het Oude Testament. Willen we het Nieuwe Testament goed verstaan, dan kan dit niet zonder een goed inzicht in het Oude Testament. Als christenen zijn we dus met alle vezels verbonden met het Oude Testament. De Kerk heeft dit steeds zo aangevoeld. Het Nieuwe Testament benadrukt niet voor niets dat de gebeurtenissen met en rond Jezus 'volgens de Schriften' zijn. De God van Jezus van wie Hij gezegd heeft dat we Hem met Vader mogen aanspreken, is geen andere God dan de God van Israël, JHWH. Jezus is niet gekomen 'om wet en profeten op te heffen, maar om de vervulling ervan te brengen'. Hij brengt geen andere openbaring maar de volheid van de éne openbaring waarvan Hijzelf de vervulling is. Het Nieuwe

Testament kan dus niet zonder het Oude Testament. Het Oude Testament zullen we zo dienen te lezen dat het ten dienste staat van het leven uit het Evangelie. Daarvoor is nodig dat we de rode draad door heel de geschiedenis van de boodschap van Gods heil gaan en blijven zien. Vooral is het van belang te ontdekken wat de oude geschriften tot 'woord van God' maakt. Want Gods woord laat ons nooit met rust, het blijft telkens nieuw en actueel, voor alle mensen, door alle eeuwen heen.

Voor wie?

Speciaal voor lectoren en catechese-werkgroepen in parochies, voor docenten godsdienstonderwijs, maar eigenlijk voor iedereen die geïnteresseerd is om zich in de H. Schrift te verdiepen.

Data en locatie

In 's-Hertogenbosch, op: donderdagavond
2013: 26 september; 24 oktober; 28 november; 19 december;
2014: 6 februari; 27 februari; 20 maart; 10 april; 8 mei en 19 juni

Opzet

Vooraf aan een bijeenkomst krijgt iedere deelnemer schriftelijk informatie over het onderwerp van de komende bijeenkomst; tijdens de bijeenkomst wordt deze informatie verbreed en uitgediept; telkens worden ook één of enkele perikopen samen gelezen.

Kosten en aanmelding

Er wordt een bijdrage gevraagd van € 60,- p.p. Aanmelden *vóór 18 september* bij: Secretariaat Diocesaan Vormingscentrum, Postbus 1070,5200 BC 's-Hertogenbosch. T: 073-523 20 20

E: vormingscentrum

@bisdomdenbosch.nl

Netwerkbijeenkomst 20 maart 2014

De netwerkbijeenkomst op 16 mei jl. werd door ongeveer 250 mensen bezocht en heeft heel veel positieve reacties opgeleverd.

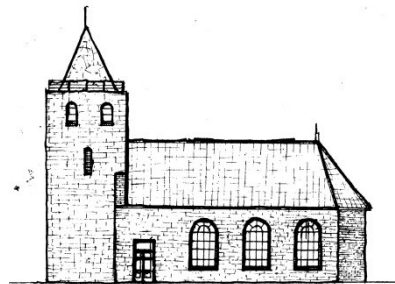
Reden om ook volgend jaar weer een netwerkbijeenkomst te organiseren. Datum: **20 maart 2014**. Tijd: vanaf 19.00 uur. Plaats: Be-zinningscentrum Emmaus Udenhoutseweg 15, 5268 CG Helvoirt.

De kerk, een gewijd gebouw

We leven helaas in een tijd waarin - vanwege het afgenomen kerkbezoek en een tekort aan financiële middelen - kerken soms gesloten of zelfs gesloopt worden. Dat doet altijd pijn, want veel parochianen zijn gehecht aan die kerk waar ze in goede en slechte tijden hun geloof hebben gevierd in de gemeenschap van hun dorp of hun wijk. Waar mogelijk wordt gezocht naar een passende herbestemming, waarbij het bijzondere karakter van het gebouw niet uit het oog verloren mag worden. Een kerk is namelijk meer dan “zomaar een dak boven wat hoofden”: het is een gebouw dat bestemd is voor de eredienst en dat daartoe ook gewijd is. Die wijding geschiedt in principe door de bisschop. Reeds bij de aanvang van de

kerkbouw heeft, als het goed is, een zegening plaats van de grond waarop het gebouw zal verrijzen en van de eerste steen. De eigenlijke wijdingsplechtigheid bestaat uit vier delen. Allereerst is er, na de plechtige intrede, een bespreking van de muren, het altaar en de verzamelde gelovigen. Hierna volgt de liturgie van het woord en daarna zalft de bisschop, na het wijdingsgebed, de kerkmuren - in de meeste kerken zijn de zogenaamde ‘apostelkruisjes’ zichtbaar - en het altaar met chrisma. Vervolgens worden het altaar, de kerkruimte en de verzamelde gelovigen bewierookt. Nadat vervolgens het altaar is bedekt en de kaarsen zijn ontstoken gaat men verder met de liturgie van de Eucharistie.

Voor de wijding van een kerk en van een altaar zijn aparte misformulieren opgenomen in het huidige altaarmissaal. Dit bevat ook teksten voor de Eucharistieviering bij gelegenheid van de verjaardag van de kerkwijding. In een parochie worden deze teksten in principe minstens twee keer per jaar gebruikt, namelijk zowel bij de verjaardag van de wijding van het eigen kerkgebouw als bij die van de kathedraal. De verjaardag van de wijding van de eigen parochiekerk dient te worden gevierd als een hoogfeest, die van de kathedraal (in ons bisdom op 25 augustus) heeft de liturgische sta-

tus van feest. In kerken waarvan de wijdingsdatum niet bekend is viert men de kerkwijding op 25 oktober. Bovendien wordt ieder jaar op 9 november als feest de wijding gevierd van de basiliek van Sint Jan van Lateranen in Rome, de kerk die eigenlijk de kathedraal van Rome is. De lezingen van kerkwijding zijn te vinden in deel IV van het lectionarium; daarbij is er enige liturgische vrijheid met betrekking tot de keuze van lezingen.

Dat de kerkwijding zo'n belangrijke plaats inneemt in het liturgisch jaar heeft alles te maken met hoe de Kerk zichzelf verstaat: als Gods volk, verzameld uit alle volken en rassen en talen. Nooit is die Kerk méér geloofsgemeenschap dan wanneer zij samen komt om al vierend God te danken en te eren. Zij doet dat in een kerkgebouw, een 'godshuis', maar ze is zelf ook in niet-materiële zin de plaats waar God wil wonen onder ons mensen. Deze visie wordt onder meer verwoord in het openingsgebed van het misformulier: "God, van levende en uitverkoren stenen bouwt Gij een huis waarin Uw majesteit voor eeuwig woont" (verg. 1 Petr. 2,5). Ook in de prelatie vinden we deze gedachte: "God, Gij wilt wonen in een huis van gebed. Hier geeft Gij ons al wat wij nodig hebben en is uw genade voortdurend werkzaam. Hier maakt Gij ons tot een tempel van de heilige Geest (...). Dit huis is ook het beeld van uw Kerk, van Christus' bruid, die Gij aanhoudend heiligt". Zoals dat kerkgebouw mogen ook wij zelf dus toegewijd zijn aan God.

Dienst liturgie

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van **het bisdom van 's-Hertogenbosch**. De *BisdomNieuwsbrief* wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds ING 132.84.65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven worden via het mailadres: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11
5211 KL 's-Hertogenbosch

Postadres:

Postbus 1070
5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20

E: info@bisdomdenbosch.nl

W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar